

(c. d. z Nr 9(86)-2003)

Najważniejsze wydarzenia z historii Polski

Kontynuujemy nadal zapoznanie naszych Czytelników „Głosu” z najważniejszymi wydarzeniami z historii Polski od czasów najdawniejszych (960 rok) do współczesności.

Polityka wewnętrzna za panowanie Jagiełły

Od początku swego panowania król Władysław stałe przebywał w Polsce, a jedynie święta Bożego Narodzenia spędzał na Litwie. Co roku objeżdżał wszystkie ziemie Królestwa i przeprowadzał kontrolę działalności starostów, a także odbywał sądy jako najwyższy sędzia. Duży wpływ na jego politykę wywierali doradcy z grona rady królewskiej.

W **1422** roku rycerstwo uzyskało od Jagiełły przyrzeczenie nietykalności majątkowej. Oznaczało to, że ani monarcha, ani jego urzędnicy nie mogli odbierać szlachcie majątków bez wyroku sądu. Król wydał też zakaz sprawowania jednocześnie urzędu sędziego ziemskiego i starosty. Starosta sądził zaś jedynie w czterech rodzajach przestępstw kryminalnych – napad na drodze, podpalenie, zgwałcenie i najazd na dom. Kolejne przywileje zostały nadane w związku ze sprawą następstwa tronu. Czterokrotnie żonaty Władysław Jagiełło długo czekał na syna. Dopiero ostatnia małżonka, młodsza o 53 lata od Jagiełły – kniaziówna ruska Zofia Holszańska, dała monarsze dwóch synów: Władysława i Kazimierza. Cała społeczność Królestwa zobowiązała się uznać za króla tego z synów Jagiełły, który okaże się «zdatniejszy» do rządów, pod warunkiem jednak, że potwierdzi on wszystkie prawa państwa. Było to więc już wyraźnym stwierdzeniem, że tron polski jest elekcyjny. Powstały wówczas w Polsce akty prawne, które dziś nazwalibyśmy prawami człowieka i obywatela.

W **1434 roku zmarł Władysław Jagiełło**. Historyk XV

wieku Jan Długosz uważał króla za «religii katolickiej pobożnego i gorliwego wyznawcę». Monarcha, w życiu osobistym bezpośredni, ubierał się skromnie i jadał proste potrawy. Lubił polowania. Jako polityk starał się pogodzić interesy Polski i Litwy. Od niego też wywodziła się dynastia jagiellońska, która miała rządzić Polską w czasach jej wielkiej świetności – przez prawie dwa stulecia.

Podsumowanie

Rozkwit gospodarczy i kulturalny Polski za dwóch ostatnich Jagiellonów spowodował, że okres ich panowania nazwany został «złotym wiekiem». Wzrosło znaczenie państwa w basenie Morza Bałtyckiego. Polityka utrzymywania dobrych stosunków z Turcją zapewniła pokój na granicy południowej.

Złoty wiek przyniósł społeczeństwu żyjącym w Królestwie i na Litwie bardzo istotne zmiany. Wielkie Księstwo Litewskie stało się równorzędnym z Polską członem Rzeczypospolitej.

Ujednoczenie ustrojowe całego obszaru monarchii zapewniło stanowi szlacheckiemu, bez względu na pochodzenie narodowe – polskie, litewskie czy ruskie – takie same prawa i obowiązki w stosunku do państwa.

Królowie elekcyjni

1574-1575 – Henryk Walezy

1576-1586 – Stefan Batory

1587-1632 – Zygmunt III Waza

1648-1668 – Jan II Kazimierz Waza

1669-1673 – Michał Korybut Wiśniowiecki

1674-1696 – Jan III Sobieski

1697-1706 – August II Mocny (Wettin)

1707-1709 – Stanisław Leszczyński

1709-1733 – August II Mocny

1733-1763 – August III (Wettin)

1764-1796 – Stanisław August Poniatowski

1578 – Utworzenie przez Stefana Batorego Akademii Wileńskiej (Uniwersytet Wileński).

1596 – Zygmunt III Waza przenosi stolicę z Krakowa do Warszawy.

1596 – Unia brzeska, zjednoczenie Kościoła prawosławnego Kościołem rzymskim w państwie polsko-litewskim. Kościół unicki zachował własną liturgię z językiem starocerkiewno-słowiańskim, kalendarz juliański, uznał papieża za głowę Kościoła; byli i przeciwnicy unii wśród prawosławnych, nazywano ich dyzunitami.

1648 – wybuch powstania na Ukrainie pod wodzą Bohdana Chmielnickiego.

1655-1660 – Wojna polsko-szwedzka

1655 – Zwycięska obrona klasztoru Paulinów na Jasnej Górze (Częstochowa) przed Szwedami.

1660 – Pokój w Oliwie ze Szwedami, Polska traci Inflanty.

1661 – założenie przez Jana Kazimierza Uniwersytetu we Lwowie.

1667 – Rozejm w Andruszowie, zakończenie wojny z Rosją wywołanej sprawą kozacką, podział Ukrainy.

1683 – Odsiecz Wiednia, zwycięstwo króla Jana III Sobieskiego nad Turkami.

(c. d. n.)

Opracował **Kl. Ławrynowicz**